

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน
2. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช 2553
3. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผล

จากการศึกษาเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลไว้หลายท่าน ดังนี้

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (2553, หน้า 34) ระบุว่าประสิทธิผลในการผลิตหรือ ผลิตภาพแรงงาน หมายถึง การเปรียบเทียบระหว่างจำนวนสินค้าหรือบริการที่ผลิตได้ (Output) กับจำนวนของทรัพยากรหรือปัจจัยที่ใช้ในการผลิตสินค้า หรือบริการนั้นออก (Input) ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของประสิทธิผลในการผลิตปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดลงของประสิทธิผล การผลิตอาจแบ่งได้ 3 หมวด คือ

1. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี เช่น กระบวนการผลิต กระบวนการทำงานของเครื่องจักรหรือเครื่องมือ และเครื่องใช้ต่าง ๆ

2. ปัจจัยด้านระบบการบริการ เช่น การใช้เทคนิคทางการบริหาร ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ การใช้ระบบทวิภาคีเพื่อการเพิ่มประสิทธิผลการผลิต เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านแรงงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดเพราะกิจการใด ๆ อาจใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ทันสมัยที่สุด มีการบริหารงานที่ดีเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการที่ดีที่สุด ในกิจการนั้น ๆ แต่หากไม่มีแรงงานเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี และระบบที่วางไว้เป็นอย่างดีนั้น ก็ย่อมไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นแรงงานจึงเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด การปรับปรุงระบบการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพของแรงงานนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการผลิต แต่ในปัจจุบันยังขาดข้อมูลที่จะเป็นเครื่องตัดสินใจในการดำเนินนโยบายทางด้านการเพิ่มประสิทธิผลของแรงงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนบริหารแรงงาน การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนการวางแผนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในภาครัฐและเอกชน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับประสิทธิผลการผลิตของแรงงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นเครื่องชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงการผลิตของแรงงานและผู้ประกอบการ อีกทั้งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ประกอบการปรับปรุงคุณภาพการผลิตของตน และของแรงงานให้มีประสิทธิผลสูงขึ้น ช่วยให้ผลิตภัณที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเมื่อเทียบกับต่างประเทศซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

กันตยา เพิ่มผล (2553, หน้า 45) ได้กล่าวถึงถึงการพัฒนาประสิทธิผลการทำงานว่า เป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ความสามารถและทักษะในการทำงานของตนเองหรือผู้อื่นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อันจะทำให้ตนเองผู้อื่นและองค์กรเกิดความสุขในที่สุด ซึ่งการพัฒนาประสิทธิผลการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาองค์กรหรือการพัฒนาสังคม นอกจากนั้นการพัฒนาตนเองกับการพัฒนาประสิทธิผลการทำงานยิ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดอีกด้วย ประการแรก ก่อนที่คนจะเข้าสู่การทำงานในองค์กรหนึ่ง ๆ นั้นบุคคลนั้นต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติตรงตามที่องค์กรนั้นต้องการ ซึ่งบุคคลจะมีคุณสมบัติตามที่องค์กรกำหนดนั้นก็จะต้องมีการพัฒนาตนเอง หรือได้รับการพัฒนาจากสถาบันต่าง ๆ จนมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าสู่งาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สองเมื่อบุคคลเข้าสู่งานแล้วก็เป็นที่หน้าที่ขององค์กรที่จะต้องพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ (ความสามารถ)

ในการทำงานให้ดีที่สุด เพื่อประสิทธิผลขององค์กร จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาตนเอง เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการทำงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรในที่สุดนั่นเอง

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2554, หน้า 7) กล่าวถึง ประสิทธิภาพการทำงานโดยทั่วไปว่า หมายถึงการทำงานที่ประหยัดได้ผลงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ การควบคุม และกำกับการใช้ทรัพยากรในด้านการเงิน คนอุปกรณ์และเวลาดังนั้นประสิทธิผลจึงเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ และสามารถวัดได้โดยในทางปฏิบัติจะวัดประสิทธิผลจากปัจจัยนำเข้ากระบวนการหรือผลผลิตที่ออกมาโดยวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกัน ดังนั้นประสิทธิผลจึงสามารถมองได้ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในแง่ของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input)

เช่น การใช้ทรัพยากรทั้งเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

2. ประสิทธิภาพในแง่ของกระบวนการบริหาร (Process)

เช่น การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็วและใช้เทคนิคที่สะดวกสบายกว่าเดิม

3. ประสิทธิภาพในแง่ของผลลัพธ์ เช่น การทำงานที่มีคุณภาพ

เกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า

สำนักงานประมาณ (2557, ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล คือ เป็นการวัดผลเชิงคุณภาพที่สามารถปฏิบัติงานได้ผลลัพธ์ตามพันธกิจของส่วนราชการ ได้ดีมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้แบ่งเป็น ประสิทธิภาพเชิงต้นทุน เป็นการความสัมพันธ์ของต้นทุนหรือทรัพยากรที่ใช้กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นประสิทธิผลเชิงต้นทุนวัดได้จากผลลัพธ์ของการทำงานหารด้วยจำนวนต้นทุน วิธีการวัดประสิทธิผลแบบนี้เป็นการวัดถึงความคุ้มค่าของการลงทุน หากสามารถกำหนดค่าผลลัพธ์ออกมาเป็นตัวเลขหนึ่งได้ และประสิทธิผลซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ของการทำงานกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การวัดประสิทธิผลแบบนี้ไม่คำนึงถึง ทรัพยากรหรือต้นทุนที่ใช้ วัดได้หลายแบบ เช่น การติดตามผลลัพธ์ของการทำงาน การวัดความพึงพอใจของผู้บริหาร การสำรวจความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือการร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการ เป็นต้น ถ้าการวัดประเมินผลนั้น มีหน่วย เรียกว่า ประสิทธิภาพ

แต่ถ้าหากไม่มีหน่วย คือ เป็นเปอร์เซ็นต์หรือร้อยละเรียกประสิทธิภาพ เข้าจึงได้จาก www.bb.go.th/ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2557

Hammen and Freeman (1977, p. 109) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์กรสามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้

Penning and Goodman (1977, p. 160) กล่าวว่า องค์กรจะมีประสิทธิผล ต่อเมื่อองค์กรสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องจนได้ผลเป็นที่น่าพอใจและผลลัพธ์และขององค์กรใกล้เคียงกับเป้าหมายขององค์กรหรือสูงกว่า

Nahavendi & Malekzadeh (1999, p. 532) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิผล คือ บุคคลหรือองค์กรได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามแผน มี 4 ประการ ได้แก่ คุณภาพของงาน ความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ดีกว่าเดิม และความพึงพอใจของบุคลากรที่ทำงาน

Gibson (1987, pp. 98-99) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ มาจากคำว่า Effect ที่ใช้ในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลและผล (Cause and Effect) และได้อธิบายถึงประสิทธิผล มี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในแต่ละระดับของประสิทธิผลจะมีปัจจัยที่เป็นเหตุผลแตกต่างกัน ดังนี้

1. ประสิทธิภาพระดับบุคคล (Individual Effectiveness) เป็นการเน้นผล การปฏิบัติงานเฉพาะบุคคลหรือสมาชิกในองค์กรที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่ง ในองค์กรซึ่งโดยทั่วไป ผู้บังคับบัญชาประเมินประสิทธิผลระดับบุคคลโดยใช้กระบวนการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพิจารณาการขึ้นค่าตอบแทนหรือการให้รางวัลตอบแทน ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับบุคคล ได้แก่ ความสามารถ ทักษะ ความรู้ และเจตคติ แรงจูงใจและความเครียด

2. ประสิทธิภาพระดับกลุ่ม (Group Effectiveness) เป็นภาพรวมของ กลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกในองค์กรที่ทำงานตามหน้าที่และตำแหน่งในองค์กร ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับกลุ่ม ได้แก่ ความสามัคคี ภาวะผู้นำ โครงสร้าง และสถานภาพ บทบาท และบรรทัดฐาน

3. ประสิทธิภาพระดับองค์กร (Organization Effectiveness) เป็นภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคล และระดับกลุ่ม ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิด

ประสิทธิผลระดับองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี กลยุทธ์ และโครงสร้าง กระบวนการต่าง ๆ และวัฒนธรรม

ประสิทธิผลองค์กรทั้ง 3 ระดับ มีความสัมพันธ์กันซึ่งประสิทธิผลขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของบุคคลและกลุ่มนั่นเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ชนิดขององค์กร งานที่องค์กรทำ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำงานในองค์กร

Northcraft and Neal (1990, p. 14) ให้ความหมายของประสิทธิผลองค์กร โดยให้ความสนใจที่การก่อให้เกิดผลผลิตตามเป้าหมายขององค์กรเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญของระดับของความสำเร็จ

Gibson (2000, p. 15) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพระดับองค์กรว่าเป็นภาพรวมของประสิทธิผลระดับบุคคล และระดับกลุ่ม ปัจจัยที่เป็นเหตุให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี กลยุทธ์ โครงสร้าง และกระบวนการต่าง ๆ และวัฒนธรรม

Harrington Emerson (2007, p. 112) ได้กล่าวถึง หลักการทำงานให้มีประสิทธิผลในหนังสือ The Twelve Principles of Effective ซึ่งได้รับการยกย่อง กล่าวถึงกันมากในหลัก 12 ประการ ของประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่างแจ้ง
2. ใช้หลักสามัญในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
3. คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
4. ต้องรักษาด้วยความยุติธรรม
5. ปฏิบัติด้วยความยุติธรรม
6. การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพ และมีการลงระเบียบ (Record) เป็นหลักฐาน
7. งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
8. งานสำเร็จทันเวลา
9. ผลงานได้มาตรฐาน
10. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
11. กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนได้
12. ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์กับผลงานที่องค์กรพึงประสงค์หรือหมายถึงความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่เป็นไปหรือบรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ประสิทธิผล

การวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์กรตามแนวกลไกควบคุมและการจัดตั้งองค์กร การจัดตั้งองค์กรใด ๆ ย่อมมีวัตถุประสงค์และความต้องการในการจัดตั้งไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะได้เป็นทิศทางหรือแนวทางการดำเนินการให้ตรงตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็้องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรเพื่อการกุศล ย่อมตั้งอยู่บนฐานของกลไกเดียวกัน ดังนั้นวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กรในการจัดตั้งองค์กรย่อมมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งไว้ ชัดเจน โดยกำหนดเป็นภารกิจ บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบหรือสิ่งที่พึงประสงค์ จะกระทำให้สำเร็จ ตลอดจนโครงสร้าง อำนาจ บทบาท หน้าที่ของผู้มีอำนาจ สิ่งใดเป็น ข้อจำกัดนอกเหนือบทบาทหรืออำนาจ ซึ่งโดยปกติการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานมักตรา เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือกฎกระทรวง หรือต้องมีกฎหมายรองรับการจัด ตั้งองค์กรนั้น ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

เกณฑ์การประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลขององค์กรจะต้องอาศัยหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัด ความสำเร็จเป็นแนวทางในการประเมินประสิทธิผลหรืออาจจะกระทำได้โดยใช้ลักษณะ หรือแบบจำลอง

Campbell (1977, p. 36) ได้ศึกษาและสำรวจเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดความสำเร็จ องค์กรและได้เสนอไว้ 19 เกณฑ์ ดังนี้

1. ความมีประสิทธิภาพโดยทั่วไป หมายถึง ระดับความมากน้อยของ ความสำเร็จที่องค์กรสามารถบรรลุถึงเป้าหมาย โดยการพิจารณาเกณฑ์เดี่ยว ๆ ให้มี จำนวนมากที่สุดเพื่อตัดสินประสิทธิผลขององค์กร
2. คุณภาพ หมายถึง คุณภาพของผลผลิตหรือคุณภาพของการบริการ พื้นฐานขององค์กร
3. ผลผลิต หมายถึง ปริมาณของผลงานหรือผลผลิตหลัก
4. ความพร้อม หมายถึง ความเป็นไปได้ขององค์กรต่อการปฏิบัติงาน ที่จำเพาะเมื่อมีการขอร้อง

5. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติและเกณฑ์อื่น ๆ ที่กำหนดไว้
6. ผลกำไร หมายถึง ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน เมื่อหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เรียบร้อย
7. การเติบโต หมายถึง การขยายตัวขององค์กรหรือการเพิ่มขนาดในสิ่งต่าง ๆ เช่น พนักงานเครื่องมือ เครื่องใช้ ทรัพย์สินหรือการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างกันไปในการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันในขณะนี้กับสภาพองค์กรที่ผ่านมา
8. การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม หมายถึง ความสามารถในการนำทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีอยู่อย่างจำกัดและจำเป็นต่อการปฏิบัติขององค์กรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
9. ความมั่นคง หมายถึง การคงไว้ซึ่งโครงสร้าง หน้าที่ และทรัพยากรไว้ได้ระยะที่ผ่านมาและในช่วงการถูกกดดัน
10. การเปลี่ยนแปลงงานหรือการรักษาคนไว้ หมายถึง อัตราการเปลี่ยนแปลงงานหรือความถี่ของผู้ลาออก
11. การขาดงาน หมายถึง ความถี่หรือจำนวนการขาดงานของพนักงาน
12. อุบัติเหตุ หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งของการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานที่ส่งผลให้เกิดการชะงักล่าช้าของงาน
13. ชวัญ หมายถึง กำลังใจหรือสภาพการจูงใจให้สมาชิกหรือพนักงานขององค์กรเกิดความพยายามทำงานเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษเพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร
14. การจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจหรือความรู้สึกพร้อมของพนักงานที่จะทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน
15. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่บุคคลหรือพนักงานมีต่อบทบาทหรืองานของตนเองในองค์กรกับผลการตอบแทนอย่างยุติธรรมจากองค์กรที่มอบให้
16. การยอมรับเป้าหมายขององค์กร หมายถึง การยินยอมพร้อมใจรับเอาเป้าหมายขององค์กรโดยพนักงานซึ่งเชื่อว่าเป้าหมายนั้นถูกต้องและสมควรสามารถดำเนินการได้
17. ความขัดแย้ง ความสับสน ความเห็นที่แตกต่างกันการไม่ประสานงานกันหรือการสื่อข้อความที่ไม่ตรงกันหรือการขัดแย้งทั้งทางวาจา และกาย เรียกว่า

ความขัดแย้ง ส่วนความสามัคคี หมายถึง ความชอบพอกัน ความพร้อมเพียงในการทำงาน ร่วมกันได้อย่างดี มีการติดต่อสื่อสารดี เปิดเผยและประสานงานกันดี

18. การยืดหยุ่น การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยน กลยุทธ์ วิธีการในการทำงานเพื่อการสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม

19. การประเมินโดยสภาพแวดล้อม คือ การประเมินผลองค์กร โดยบุคคลและองค์กรในสภาพแวดล้อมที่องค์กรมีความสัมพันธ์ในด้านความเชื่อมโยง ความศรัทธา ความเชื่อมั่น และการให้สนับสนุนที่กลุ่มคนทั่วไปให้แก่องค์กร

Steers (1997, p. 78) ได้กล่าวถึง เครื่องมือวัดประสิทธิผลเดียว คือ การใช้ เกณฑ์การประเมินเพียงตัวเดียวเพื่อวัดประสิทธิผลขององค์กร เพื่อมุ่งหวังความสำเร็จ และความสามารถในด้านการผลิต ความมั่นคง ความอยู่รอด และกำไร

อนันต์ เกตุวงศ์ (2543, หน้า 35) ได้กล่าวถึงเรื่องมาตรฐานซึ่งมีความหมาย ใกล้เคียงกับแผนและจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผลงานสำเร็จมีประสิทธิภาพ กล่าวหาว่า จุดมุ่งหมาย ของแผนหรือวัตถุประสงค์อาจพิจารณาให้เป็นมาตรฐานได้เพราะผลของแผนจะสามารถ วัดได้โดยอาศัยจุดมุ่งหมายของแผน ฉะนั้นจุดมุ่งหมายจะกลายเป็นมาตรฐานทุกกรณีไป เพราะบางครั้งคนจะตั้งจุดมุ่งหมายไว้โดยมิได้มีการหาเครื่องมือใด ๆ มาวัดหรือ เปรียบเทียบจุดมุ่งหมายนั้นเลย ทำให้มาตรฐานกลายเป็นจุดมุ่งหมายแต่เรื่องวางแผนและ แผนกระทำเมื่อมีการเกิดแผนขึ้นจุดมุ่งหมายก็มักจะกลายเป็นเครื่องประกอบการวัดผล และถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนเพื่อใช้ในการควบคุมหากมาตรฐานมีความละเอียด รัดกุม แน่ชัดมาก การควบคุมย่อมจะกระทำได้ดีและกล่าวถึงหลักการของฟิลิปโป ดังนี้

1. เครื่องประกอบการพิจารณาที่ระบุไว้อย่างแน่นอนชัดเจนถึงผลสุดท้าย การกระทำ
2. เครื่องประกอบการพิจารณาที่ระบุไว้อย่างแน่นอนชัดเจนถึงลักษณะของ ส่วนประกอบของการกระทำในแต่ละประเภทของมาตรฐานจำแนกส่วนย่อยของมาตรฐาน ได้ดังนี้

2.1 มาตรฐานเกี่ยวกับผลงานของการกระทำแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

2.1.1 คุณภาพงาน

2.1.2 ปริมาณของงาน

2.1.3 เวลาที่จะใช้เพื่อทำงานให้เสร็จ

2.1.4 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของงาน

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1 มาตรฐานเกี่ยวกับตัวบุคคล

2.2.2 มาตรฐานเกี่ยวกับหน้าที่การงาน

2.2.3 มาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยทางร่างกาย

การประเมินประสิทธิผลขององค์กร

การประเมินประสิทธิผล มีรูปแบบการประเมินประสิทธิผลแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ (Hoy and Miskel, 2001, p. 301)

1. การประเมินประสิทธิผลในเชิงเป้าหมาย (Goal Model of Organization Effectiveness) เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้เป้าหมายขององค์กรเป็นเกณฑ์ โดยพิจารณาว่าองค์กรจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้นให้ดูที่ระดับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร (Degree of Goal Attainment) ซึ่งสามารถวัดได้จากความสามารถในการผลิต วัดจากผลกำไร เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในเชิงระบบ (The System Resource Model of Organizational Effectiveness) เป็นรูปแบบการประเมินที่มุ่งเน้นปัจจัยป้อน (Input) มากกว่าผลผลิต (Output) การพิจารณาว่าองค์กรจะมีประสิทธิผลหรือไม่นั้นให้พิจารณาที่ความสามารถในการแสวงหาประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีคุณค่าและที่ที่ต้องการ

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The Multiple Criteria of Organizational Effectiveness) เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ โดยพิจารณาจากตัวแปรหลักที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร

รูปแบบการประเมินประสิทธิผลขององค์กร

ได้มีนักวิชาการให้ทัศนะเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้รูปแบบตัวบ่งชี้ในการประเมินหน้าที่หลัก 4 ประการ ดังนี้ (Campbell, 1997, pp. 15-17)

1. การปรับตัว (Adaptation : A) หมายถึง การที่องค์กรจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมโดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในองค์กรให้สนองต่อสถานการณ์ใหม่ที่มีผลกระทบต่อองค์กร ตัวบ่งชี้ที่จะใช้วัด ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยน นวัตกรรม ความเจริญเติบโต และการพัฒนา

2. การบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment : G) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ตัวบ่งชี้ที่จะใช้วัด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ การแสวงหาทรัพยากร และประสิทธิภาพ

3. การบูรณาการ (Integration : I) หมายถึง การประสานความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในองค์กรเพื่อการรวมพลังให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติการกิจขององค์กร ตัวบ่งชี้ที่จะใช้วัด ได้แก่ ความพอใจ บรรยากาศ การสื่อความหมาย และความขัดแย้ง

4. การรักษาแบบแผนวัฒนธรรม (Latency : L) การดำรงและรักษาระบบค่านิยมขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบทางด้านวัฒนธรรมองค์กร และแรงจูงใจในการทำงานให้คงอยู่ในองค์กร ตัวบ่งชี้ที่จะใช้วัด ได้แก่ ความภักดี ความสนใจของคนส่วนใหญ่ แรงจูงใจและเอกลักษณ์

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช 2553

ความเป็นมาของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันภัยครั้งแรกในสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทางอากาศ โดยใช้ชื่อว่า “สันติบาตรช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ” ก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พ.ศ. 2548 มีสภาพเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงกลาโหม มีวัตถุประสงค์ที่จะแนะนำฝึกฝนอบรมให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศจัดหาผู้ช่วยเหลือและอุปกรณ์ในการป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศและเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลงสันติบาตรช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศก็ซบเซาลงเนื่องจากสถานการณ์กลับสู่สภาวะปกติ จึงกล่าวได้ว่าการเข้ามาเป็นสมาชิกสันติบาตร ช่วยป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศในครั้งนั้นเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนครั้งแรกในรูปแบบอาสาสมัคร เพื่อป้องกันและฝ่ายพลเรือนภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายทหาร จนกระทั่ง พ.ศ.2487 ได้โอนกิจการป้องกันภัยทางอากาศให้กับกระทรวงมหาดไทย จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นของการป้องกันภัยโดยฝ่ายพลเรือน ต่อมาในปี 2512 กองกำกับการตำรวจดับเพลิงได้จัดตั้งอาสาสมัครที่มีลักษณะคล้ายกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยชื่อว่า “อาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย” เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบรรเทาสาธารณภัย โดยการฝึกอบรมที่เน้นหนัก

ในด้านการป้องกันและระงับอัคคีภัย การช่วยเหลือผู้ประสบภัยการปฐมพยาบาล ได้ทำการฝึกอบรมไปแล้วหลายรุ่น แต่ยังไม่มีความหมายใดมารองรับอาสาสมัครกลุ่มนี้

ในปี พ.ศ. 2519 สถานการณ์โลกตกอยู่ในสภาวะไม่ปลอดภัย ประเทศมหาอำนาจได้พัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ที่มีอำนาจทำลายล้างมหาศาล มีการแบ่งการบ้านเมืองของโลกออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายโลกเสรี ฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายเป็นกลาง ทำให้โลกตกอยู่ในสภาวะที่เรียกว่า “สงครามเย็น” นั่นคืออยู่ในระหว่างสงครามแต่ยังไม่มีการใช้อาวุธ (นิวเคลียร์) ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางการบ้านแพงและเกิดสงครามภาคพื้นทวีป สงครามกองโจรในส่วนต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถนำไปสู่สงครามได้ทุกเมื่อ สำหรับประเทศไทยได้เกิดสงครามขึ้นเช่นกันในลักษณะของการก่อการร้าย การปลุกระดม การโฆษณาชวนเชื่อการลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ประกอบกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแต่สร้างความเสียหายให้กับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและภาครัฐ จากสถานการณ์ดังกล่าวของป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมการปกครองจึงได้เสนอโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่นคงหลายโครงการ และหนึ่งในนั้น คือ โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมประชาชนผู้สมัครใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยที่เกิดจากการโจมตีของข้าศึก ภัยธรรมชาติ การป้องกันและระงับอัคคีภัย นอกจากนี้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนยังเป็นกำลังสำคัญให้ภาครัฐที่สามารถเรียกระดมกำลังให้ช่วยป้องกันและบรรเทาภัยต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2519 ให้ดำเนินการเป็นโครงการเร่งด่วน กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2520 ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการฝึกอบรมและกำหนดคุณสมบัติ วิธีการ ภารกิจ สิทธิและหน้าที่ของอปพร. ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ โดยระยะแรกได้ทดลองฝึกอบรม อปพร. ใน 14 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี เลย หนองคาย สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ ตาก น่าน เชียงราย พิชณุโลก และปราจีนบุรี ฝึกอบรมจังหวัดละ 250 คน แต่มีบางจังหวัด เช่น จังหวัดหนองคาย ที่มีอาสาสมัครเข้าฝึกอบรมมากกว่า 360 คน และได้มีโครงการฝึกอบรมออกไปในจังหวัดต่าง ๆ จนครบทุกจังหวัดภายใน 5 ปี

พ.ศ. 2521 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 ได้รวมกลุ่มอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้ง อปพร. โดยใช้ชื่อว่า

“ไทยอาสาป้องกันชาติ” หรือ ทสปช. เพราะเหตุนี้ทำให้การฝึกอบรม อปพร.ต้องชะงักไปชั่วขณะหนึ่งแต่อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมหลักสูตร “ทสปช.” นับว่าใกล้เคียงกับหลักสูตร อปพร. มาก พ.ศ. 2522 รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 มีผลบังคับใช้เมื่อ 22 มีนาคม 2522 กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือนขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานครและทุกอำเภอที่วราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังไม่ได้ ออกข้อบังคับ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ.2521 บังคับแก่สมาชิกหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนไปพลางก่อนและได้ทำการฝึกอบรม อปพร. เรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ.2531 กระทรวงมหาดไทย จึงได้กำหนดระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2531 จึงทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับ อปพร. เป็นไปอย่างมีระเบียบและมีกฎหมายรองรับอย่างถูกต้อง พ.ศ. 2547 กระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 จึงได้ยกเลิกระเบียบดังกล่าวและออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2547 พ.ศ. 2553 กระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ 14 กันยายน 2553 เป็นระเบียบที่กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้นมาใหม่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2553, หน้า 1-2)

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 มีสาระที่สำคัญเกี่ยวกับอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ดังนี้ (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน, 2553, หน้า 1-14)

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีชื่อย่อว่า อปพร. ที่ทำการศูนย์ อปพร. มีอยู่หลายแห่ง เช่น ศูนย์ อปพร. กลาง ศูนย์ อปพร. เขต ศูนย์ อปพร. จังหวัด ศูนย์ อปพร. อำเภอ ศูนย์ อปพร. เทศบาล ศูนย์อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ศูนย์ อปพร. ในเขตกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา

1. สมาชิก อปพร. ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้
(ข้อ 28)

- 1.1 มีสัญชาติไทย
- 1.2 มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- 1.3 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขต อปพร. นั้น
- 1.4 เลื่อมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข

- 1.5 ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือ
คนวิกลจริต
- 1.6 ไม่เป็นผู้เสื่อมเสียทางศีลธรรม หรือในทางทุจริต หรือเป็นภัยต่อสังคม
ผู้สมัครที่ได้รับคัดเลือกว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามต้องผ่านการ
ฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร. จึงจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็น อปพร.

2. การฟื้นฟูสภาพสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ้นจากสมาชิก
เมื่อ (ข้อ 29)

- 2.1 ขาดคุณสมบัติหรือเข้าลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อ 28
และผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ต้นสังกัดสั่งให้พ้นจากสมาชิกภาพ
- 2.2 ตาย
- 2.3 ลาออก
- 2.4 ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ต้นสังกัด สั่งให้พ้นสมาชิกภาพ ตามข้อ 36

3. สิทธิ ของสมาชิก อปพร. สมาชิก อปพร. มีสิทธิ ดังต่อไปนี้ (ข้อ 35)

- 3.1 แต่งเครื่องแบบและประดับเครื่องหมาย อปพร.
- 3.2 ใช้วิทยุสื่อสารของทางราชการในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ
มอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร
- 3.3 ได้รับการคุ้มครองตามระเบียบและกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย และหน้าที่อื่น ตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บัญชาการ
รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือเจ้าพนักงาน
ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4. วินัย ของสมาชิก อปพร. สมาชิก อปพร. จะต้องรักษาและปฏิบัติตามวินัย
โดยเคร่งครัด ดังต่อไปนี้ (ข้อ 36)

4.1 สนับสนุนและดำรงรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.2 การปฏิบัติตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้บังคับบัญชา
โดยเคร่งครัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์ อปพร. ที่ต้นสังกัด

4.3 แต่งเครื่องแบบให้ถูกต้องตามระเบียบในขณะปฏิบัติหน้าที่

4.4 ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ไม่เห็นแก่ความเหน็ด
เหนื่อยและไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ เป็นการตอบแทน

4.5 รักษาความสามัคคีในหมู่คณะและเสียสละประโยชน์ส่วนตัว
เพื่อส่วนรวม

4.6 ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

4.7 ไม่เสพสุราของมีเมาในขณะปฏิบัติหน้าที่

4.8 ไม่ใช้กิริยาวาจาที่ไม่สุภาพต่อประชาชน

4.9 ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

4.10 ไม่เปิดเผยความลับทางราชการ

4.11 ไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่น
จากการปฏิบัติหน้าที่

กรณี อปพร. กระทำผิดวินัย และเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ
หรือกิจการ อปพร. ให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ที่ผู้นั้นสังกัดมีอำนาจสั่งให้ อปพร.
ผู้กระทำความผิดพ้นจากสมาชิกภาพ

5. หน้าที่ของสมาชิก อปพร.สมาชิก อปพร. มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้
(ข้อ 36)

5.1 ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และเจ้าพนักงานในการ
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติตามระเบียบนี้

5.2 ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ อปพร. แต่งเครื่องแบบ อปพร. เว้นแต่เป็นกรณี
เร่งด่วนจะประดับเฉพาะเครื่องหมาย อปพร. ก็ได้ และมีบัตรประจำตัว อปพร. ไว้แสดงตน
ไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา หรือเจ้าพนักงานโดยไม่ชักช้า

6. เครื่องแบบ เครื่องหมาย บัตรประจำตัว

เครื่องแบบ อปพร. ให้เป็นไปตามรูปแบบระเบียบนี้ (ข้อ 41)

เครื่องหมาย อปพร. การใช้การและการประดับให้เป็นไปตามรูปแบบหลักเกณฑ์ระเบียบนี้ (ข้อ 42)

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ออกบัตรประจำตัวเพื่อมอบให้แก่สมาชิก อปพร. (ข้อ 43)

บัตรประจำตัว อปพร. มีอายุ 4 ปี เมื่อบัตรประจำตัว อปพร. ชำรุด สูญหายหมดอายุ หรือมีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น ชื่อตัว ชื่อสกุลให้สมาชิก อปพร. ยื่นคำร้องตามแบบที่ศูนย์ อปพร.กลาง กำหนด ต่อผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เขต ในกรุงเทพมหานคร หรือ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.บ้านแพ้วพัทยา แล้วแต่กรณี เพื่อเสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร พิจารณาดำเนินการออกบัตรประจำตัวให้ใหม่

ให้ศูนย์ อปพร.เทศบาล ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร หรือศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา จัดทำทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัว สมาชิก อปพร. ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

7. คณะกรรมการศูนย์ อปพร. แบ่งออกได้ ดังนี้

7.1 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง ประกอบด้วย อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรมการปกครอง ที่ได้รับมอบหมาย รองอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิ อีกไม่เกินห้าคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการกิจการอาสาสมัคร สำนักส่งเสริมการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (ข้อ 5)

7.2 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. จังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการอื่น ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในพื้นที่จังหวัด ตามจำนวน

ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควร ผู้แทนของศูนย์ อปพร.เขต ที่จังหวัดนั้นอยู่ในเขตรับผิดชอบ
 ประชามกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร.จังหวัด ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 ในเขตจังหวัด ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควรแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้มี
 ความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสามคน
 โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธารณกุศลในเขตจังหวัดร่วมอยู่ด้วย หัวหน้าสำนักงาน
 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ (ข้อ 10)

7.3 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
 ผู้ว่าราชการกรุงเทพ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธาน
 กรรมการ กรรมการอื่น ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ หรือหน่วยงานของ
 กรุงเทพมหานคร ตามจำนวนที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนศูนย์
 อปพร.กลาง ประธานกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิ
 ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตามจำนวน
 ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเห็นสมควรแต่งตั้ง โดยให้มีผู้แทนจากองค์การสาธารณ
 กุศลในเขตกรุงเทพมหานครร่วมอยู่ด้วย ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณ
 ภัยกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ

8. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร. มีดังนี้

8.1 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง มีอำนาจหน้าที่กำหนด
 นโยบายและแนวทางการบริหารกิจการ อปพร. เสนอแนวทางมาตรการเกี่ยวกับกิจการ
 อปพร. ให้ศูนย์ อปพร. ถือปฏิบัติ กำกับ ดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานของ
 ศูนย์ อปพร. ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

8.2 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด มีอำนาจหน้าที่กำหนด
 ยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานกิจการ อปพร.ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทาง
 ที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลางกำหนดให้สนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแล
 การดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในจังหวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กำหนด
 หลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับกิจการ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับที่ศูนย์ อปพร.
 กลางกำหนด

8.3 คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่
 กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางดำเนินกิจการ อปพร.ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทาง
 ที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กำหนด ให้การสนับสนุนและกำกับดูแล

การดำเนินงานของศูนย์ อปพร. ภายในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับ อปพร. ที่ไม่ขัดหรือแย้งกับที่ศูนย์ อปพร. กลางกำหนด

9. การบริหาร และการกำกับดูแล การปกครองบังคับบัญชา แบ่งออกเป็น

9.1 ศูนย์ อปพร.กลาง ผู้บัญชาการ เป็นผู้บัญชาการศูนย์ อปพร.กลาง รองผู้บัญชาการ เป็นผู้บัญชาการศูนย์ อปพร.กลางมีอำนาจบังคับบัญชา และสั่งการ ศูนย์ อปพร. รองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ อปพร. และ อปพร.ที่พระราชอาณาจักร ผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง รองอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร.กลาง โดยให้เจ้าหน้าที่ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ปฏิบัติราชการประจำ ณ ที่ตั้งกรม เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

9.2 ศูนย์ อปพร.เขต ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. เขต และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นศูนย์ อปพร.เขต โดยให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

9.3 ศูนย์ อปพร.จังหวัด ผู้อำนวยการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.จังหวัด และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นศูนย์ อปพร.จังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

9.4 ศูนย์ อปพร.อำเภอ ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ และที่ทำการปกครองอำเภอเป็นศูนย์ อปพร.อำเภอ โดยมีเจ้าหน้าที่ของที่ทำการปกครองอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

9.5 ศูนย์ อปพร.เทศบาล นายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล รองนายกเทศมนตรี ซึ่งนายกเทศมนตรีมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยการศูนย์อปพร.เทศบาล ปลัดเทศบาล เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.เทศบาล สำนักปลัดเทศบาล เป็นศูนย์ อปพร.เทศบาล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์

9.6 ศุนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล นายกององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนายกององค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นศุนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศุนย์

9.7 ศุนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นรองผู้อำนวยความสะดวกกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยความสะดวกสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร และสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นศุนย์ อปพร.กรุงเทพมหานคร โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศุนย์

9.8 ศุนย์ อปพร.ในกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยความสะดวกเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขตใน กรุงเทพมหานคร เป็นศุนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานครโดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศุนย์

9.9 ศุนย์ อปพร.เมืองพัทยา นายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.เมืองพัทยา รองนายกเมืองพัทยา ซึ่งนายกเมืองพัทยามอบหมายเป็น รองผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.เมืองพัทยา ปลัดเมืองพัทยา เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.เมืองพัทยา สำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นศุนย์ อปพร.เมืองพัทยา โดยให้เจ้าหน้าที่ของสำนักปลัดเมืองพัทยา เป็นเจ้าหน้าที่ประจำศุนย์

10. อำนาจหน้าที่ของศุนย์ อปพร.กลาง มีดังนี้

10.1 ดำเนินการงานด้านธุรการของคณะกรรมการอำนวยความสะดวกศุนย์ อปพร.กลาง

10.2 สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารกิจการ อปพร.

10.3 วางระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการ
อปพร.รวมทั้งสิทธิ และสวัสดิการแก่ อปพร.

10.4 ศึกษา ค้นคว้า และวิจัย ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกิจการ
อปพร.

10.5 จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม อปพร.และหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการ
อปพร. พร้อมกำหนดรูปแบบวุฒิบัตร และเครื่องหมายแสดงความสามารถ หรือแสดง
วิทยฐานะ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสม

10.6 จัดให้มีการฝึกอบรมและฝึกปฏิบัติหลักสูตร อปพร.ตามที่กำหนด

10.7 จัดทำแผนพัฒนาอัตรากำลังของ อปพร. รวมทั้งพิจารณาทบทวนและ
ปรับปรุงแผน ให้มีความเหมาะสม

10.8 ประสาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก อปพร.
ทั่วราชอาณาจักร

10.9 ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนวยการศูนย์ อปพร.กลาง
มอบหมาย

11. การจัดตั้งหน่วย อปพร. ให้ศูนย์ อปพร.เทศบาล ศูนย์ อปพร.องค์การ
บริหารส่วนตำบล ศูนย์ อปพร.เขตในกรุงเทพมหานครและศูนย์ อปพร.เมืองพัทยา
จัดตั้งหน่วย อปพร.ดังต่อไปนี้

11.1 ฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่

1) ตรวจสอบ สอดส่องสถานที่ที่ไม่ปลอดภัย สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่
รองรับการอพยพ เส้นทางอพยพ แหล่งน้ำดับเพลิง และเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย

2) จัดเตรียม ซ่อมบำรุงเครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะสำหรับการแจ้ง
เตือนภัยและกู้ชีพกู้ภัยให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

3) ร่วมวางแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับ
เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น

4) จัดให้มีเวร รับ-ส่ง วิชยุ เพื่อประสานงานเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย

5) เมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย เข้ารายงานตัวต่อ ผู้อำนวยการท้องถิ่น
ณ ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ และเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานในการระงับเหตุ บรรเทาภัย

การค้นหาและช่วยเหลือผู้บาดเจ็บหรือตกอยู่ในอันตราย อำนวยความสะดวกให้กับ
ผู้ประสบภัย ผู้อพยพและปฏิบัติหน้าที่ตามที่อยู่อาศัยการศูนย์ อปพร.มอบหมาย

11.2 ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ดังนี้

- 1) ดำเนินการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนหมู่บ้าน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดระเบียบการจราจรกำหนดเขตพื้นที่ห้ามเข้าสำหรับ
ผู้ไม่เกี่ยวข้องในกรณีเกิดอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอื่น ๆ
- 2) สนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการป้องกันการ
การโจรกรรม การก่ออาชญากรรม การชุมนุม และการก่อความไม่สงบของบ้านเมือง
- 3) ร่วมดูแลให้ความปลอดภัยแก่ผู้ประสบภัยและทรัพย์สินของ
ผู้ประสบภัยในกรณีเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ร่วมดำเนินการรักษาความปลอดภัยต่อสถานที่
ราชการและบุคคลสำคัญในสถานการณ์รักษาความมั่นคงของประเทศตามที่ได้รับ
มอบหมาย
- 4) ร่วมการซักซ้อมแผนป้องกันภัย การรักษาความปลอดภัยร่วมกับ
ฝ่ายต่าง ๆ และปฏิบัติหน้าที่ตามที่อยู่อาศัยการศูนย์ อปพร.มอบหมาย

11.3 ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย มีหน้าที่ดังนี้

- 1) ร่วมช่วยเหลือการอพยพผู้ประสบภัย ช่วยเหลือด้านการอนามัย
การรักษาพยาบาล การจัดระเบียบภายในสถานที่รองรับการอพยพ ประสานงานหน่วยงาน
ต่าง ๆ ในการบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย สรรวจความเสียหายเบื้องต้นจำนวนผู้ประสบภัย
รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
- 2) จัดเตรียม จัดหา เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภค และ
เวชภัณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและผู้ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บไว้ล่วงหน้าเมื่อคาด
ว่าจะเกิดสาธารณภัย
- 3) จัดเตรียมสถานที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเบื้องต้น
ร่วมสงเคราะห์ ช่วยเหลือการแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่ม และสิ่งของแก่ผู้ประสบภัย
- 4) ร่วมการซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ เน้นการช่วยเหลือสงเคราะห์
ผู้ประสบภัยและการเคลื่อนย้ายร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ และปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ
ศูนย์อปพร. มอบหมาย

11.4 ฝ่ายปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย มีหน้าที่ดังนี้

1) การปฏิบัติงานการกู้ชีพกู้ภัย โดยผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. สั่งใช้บุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรม ตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย (One Tambon One Search And Rescue Team : OTOS) และมอบหมายให้เป็นหน่วยเผชิญเหตุเบื้องต้น (First Responder Unit) ในกรณีเกิดอุบัติเหตุทางถนน สาธารณภัยต่าง ๆ ให้สมาชิก อปพร. ที่อยู่เวรประจำศูนย์ ประสานกับชุดปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย ตามระบบวิทยุสื่อสาร จัดยานพาหนะพร้อมอุปกรณ์และอาสาสมัครออกไปช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยรวมทั้งการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย นำส่งโรงพยาบาล สถานบริการสาธารณสุข อย่างปลอดภัยรวดเร็ว และถูกต้องวิชาการแพทย์

2) ให้การสนับสนุนหน่วยงานที่ทำหน้าที่กู้ชีพกู้ภัยในพื้นที่ข้างเคียง

3) ร่วมฝึกซ้อมแผนการกู้ชีพกู้ภัยกับส่วนราชการ ชุมชน เอกชน มูลนิธิ เพื่อให้เกิดความชำนาญ เพื่อสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.มอบหมาย

โดยแต่ละฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายหนึ่งคน รองหัวหน้าฝ่ายสองคน โดยแต่ละฝ่าย มีสมาชิก อปพร.ตามความเหมาะสม โดยให้ผู้อำนวยการศูนย์ อปพร.นั้น แต่งตั้งหัวหน้าฝ่ายและรองหัวหน้าฝ่าย จากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์หรือสมาชิก อปพร.ในสังกัด

สรุปได้ว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 เป็นระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดขึ้นมาใหม่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญที่เน้นการจัดระบบการบริหารงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ที่มีความแตกต่างตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนผู้ที่เข้ามาเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน สัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ และมีภูมิลำเนาชื่ออยู่ในศูนย์ อปพร.เลือกใส่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ ศูนย์ อปพร.กลาง กำหนด ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 กำหนดขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบราชการของประเทศไทย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนที่ 52ก วันที่ 7 กันยายน 2550 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2550 เป็นต้นไป มีสาระสำคัญดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2550, หน้า 42-67)

พระราชบัญญัติดังกล่าวมีการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยครอบคลุมเรื่องอุบัติเหตุและอัคคีภัยด้วยซึ่งตรงกับมาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติป้องกันและระงับอัคคีภัย พ.ศ. 2542

คำนิยาม พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ให้คำนิยามศัพท์ไว้ดังนี้

สาธารณภัย หมายความว่า วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุขไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้กระทำให้เกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐและให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

ภัยทางอากาศ หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ การก่อวินาศกรรม หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวนขัดขวางห่วงโซ่ใยระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้งแต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

หน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผน

ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ กปก.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติงาน สนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย ผู้ที่ได้รับความเสียหาย จากเหตุสาธารณภัย แนะนำให้คำปรึกษาและอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเอกชน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนในแต่ละระดับเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่กรมจะจัดให้มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในบางจังหวัดตามความจำเป็น เพื่อปฏิบัติงานในจังหวัดนั้นและจังหวัดใกล้เคียง

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปก.ช.)

ประกอบด้วย คณะกรรมการทั้งหมด 23 คน โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ ข้าราชการ ในกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ คือ กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติก่อนเสนอ คณะรัฐมนตรี พัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานเอกชนให้มีประสิทธิภาพ วางระเบียบเกี่ยวกับ ค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดให้มีการจัดทำแผน

3 ระดับ คือ

1. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีสาระสำคัญ

ในแนวทางมาตรการและงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง แนวทางวิธีการให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าหรือระยะยาว เมื่อเกิดสาธารณภัย รวมไปถึงการอพยพผู้ประสบภัย

หน่วยงานของรัฐ เอกชน การดูแลเกี่ยวกับสาธารณสุข การสงเคราะห์ผู้ประสบภัย การสื่อสาร การสาธารณสุขโรค การเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน การฝึกบุคลากร ประชาชน แนวทางการซ่อมแซม บูรณะ พื้นฟู และให้ความช่วยเหลือประชาชน ภายหลังจากเหตุสาธารณสุขภัยสิ้นสุดลง

2. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยจังหวัด จัดทำโดย คณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ลงนาม ประกาศใช้และแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ภัยแห่งชาติที่มีสาระสำคัญ คือ การจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเมื่อเกิดสาธารณสุขภัยขึ้น โครงสร้างและ ผู้มีอำนาจสั่งการด้านต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ภัย แผนและขั้นตอนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ภัยแผนและขั้นตอนจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณ ในการแจ้งให้ประชาชนทราบถึงการเกิดหรือเกิดสาธารณสุข ภัยและแผนประสานงานกับ องค์การสาธารณสุข

3. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดย คณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานและผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานครเป็นผู้ลงนามประกาศใช้ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณสุข ภัยแห่งชาติซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เมื่อเกิดสาธารณสุข ภัยขึ้นโครงสร้างและผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งการด้านต่าง ๆ แผนและขั้นตอน การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เพื่อใช้ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย แผนและขั้นตอนจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณในการแจ้งให้ประชาชนทราบถึง การเกิดขึ้นหรือจะเกิดสาธารณสุข ภัยและแผนประสานงานกับองค์การสาธารณสุขในเขต กรุงเทพมหานคร

ให้หน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่จัดทำแผนตามพระราชบัญญัตินี้ จัดทำแผนให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ภัย เพื่อเกิดหรือคาดว่าเกิดสาธารณสุข ภัยขึ้นในเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใดให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่น ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น โดยผู้อำนวยการอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่นในเขตอำเภอพื้นที่ของตนและในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี

ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น

เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นเจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าไป ดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้นแล้วรีบรายงานสถานการณ์ให้ผู้อำเภอหรือท้องถิ่น เพื่อสั่งการต่อไปและในกรณีที่จำเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจที่จะดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ ในการคุ้มครองชีวิตหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคลได้

สรุปพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีสาระสำคัญ ดังนี้ สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมี ผลกระทบต่อสาธารณชนที่เกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้กระทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุ อื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ รวมถึงภัย ทางอากาศและการก่อวินาศกรรมโดยเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นผู้อำนวยการในเขตพื้นที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในพื้นที่ที่เกิด สาธารณภัยนั้นแล้วสั่งการให้เจ้าพนักงาน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ได้รับการ แต่งตั้งจากผู้อำนวยการเพื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขต พื้นที่รับผิดชอบเพื่อระงับภัยที่เกิดขึ้น

บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม

ประวัติความเป็นมา

ในอดีตประมาณ 150 กว่าปี ที่ผ่านมามีครอบครัวซึ่งเป็นบิดามารดา ของพ่อ เฒ่า หลวงจันทร์ ดีโคตร, พ่อเฒ่าดี แพงแพง, และแม่เฒ่าสวด ได้อพยพมาจากบ้านท่าขอน ยาง จังหวัดอุบลราชธานี มาอาศัยที่บ้านหนองยาว แต่เนื่องจากเกิดโรคระบาดทำให้มี ชาวบ้านล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงได้ย้ายหมู่บ้านไปอยู่ บ้านดอนแก้ว และย้ายไปอยู่บ้าน ดอนก่อ จนสุดท้ายย้ายมาอยู่ที่บ้านไผ่ล้อม ซึ่งมีทำเลเหมาะสมมีลำห้วยทรายไหลผ่าน และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านตามลักษณะภูมิประเทศเดิมมีต้นไผ่ล้อมรอบหมู่บ้าน จึงเรียกชื่อบ้าน ไผ่ล้อม ต่อมามีการอพยพเพิ่มเติมจากบ้านปลาไหล อำเภวาริชภูมิ และมาจาก

เวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นำโดยพ่อเผ่าตัก พ่อเผ่าจารย์แก้ว มีผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายทอน ตีโคตร

ขนาดและที่ตั้ง

ตำบลไผ่ล้อม ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลไผ่ล้อม เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 23 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ที่ทำการตั้งอยู่เลขที่ 67 บ้านไผ่ล้อม หมู่ที่ 1 ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม โดยอยู่ห่างจากอำเภอบ้านแพง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดนครพนม ประมาณ 98 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป เป็นพื้นที่ทุ่งกว้างราบลุ่มติดเชิงเขา บางแห่งเป็นที่ราบสูงติดกับภูเขา และป่าไม้เบญจพรรณ ส่วนภูเขา คือ ภูลังกา ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวมีน้ำตกที่สวยงาม ในพื้นที่ตำบลไผ่ล้อม คือน้ำตกตาดโพธิ์ ซึ่งเป็นผลให้มีลำน้ำไหลผ่านหลายสาย เช่น ลำห้วยทราย พื้นที่ส่วนใหญ่ทำนา ทำไร่ ปลูกพืชทำสวน และเลี้ยงสัตว์

ลักษณะภูมิอากาศ

ในพื้นที่มีสภาพภูมิอากาศ โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะมีสภาพอากาศใกล้เคียงกับบริเวณอื่น ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนสภาพอากาศบนยอดเขาจะมีลักษณะเป็นหิน ฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวจัด ประมาณ 0-5 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 25-36 องศาเซลเซียส ฤดูฝนมีปริมาณน้ำมาก ประมาณ 1,860 มิลลิเมตร ต่อปี

ลักษณะภูมิอากาศเป็นมรสุม 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่	เดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่	เดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่	เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์

อาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อมมีพื้นที่ประมาณ 36.29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 22,682 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับตำบลดงบัง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

ทิศใต้ ติดกับตำบลนางัว อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออก ติดกับเทศบาลตำบลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง

จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันตก ติดกับภูเขาลังกา ซึ่งเป็นเขต ติดต่อกันของ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม และอำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

เขตการปกครอง และประชากร

ตำบลไผ่ล้อม แบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้าน มีหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,009 หลังคาเรือน ประชากรจำนวน 3,283 คน ความหนาแน่นของประชากรประมาณ 90 คนต่อตารางกิโลเมตรแยกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

เนื้อที่

ตำบลไผ่ล้อมเป็นหนึ่งในห้าตำบลของอำเภอบ้านแพง มีพื้นที่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 22,681 ไร่ หรือ 36.29 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน และได้รับการยกฐานะจากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2539

ลักษณะการประกอบอาชีพ

- ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 70
- ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 15
- ประกอบอาชีพรับราชการร้อยละ 5
- ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่น ๆ ร้อยละ 10

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประพันธ์พงษ์ โสภารัตน์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีการ

ปฏิบัติงานตามบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันและมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน 3. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในเขตอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาท ดังนี้ ควรจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ เช่น วิทยุสื่อสาร รถกู้ภัย อุปกรณ์ดับเพลิง เปลล์ผู้ป่วย เป็นต้น ควรจัดสวัสดิการให้ เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ตามลำดับ

รุ่งศักดิ์ อนันตวุฒิ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในสังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในสังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า 1. การดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในสังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และด้านปฏิบัติการกู้ชีพกู้ภัย พบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในสังกัดเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีพื้นที่อาศัยตามเขตเลือกตั้งเทศบาล อายุ และระดับการศึกษาสูงสุดแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

กชพรรณ หมั่นสิทธิ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและระงับอัคคีภัย อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและระงับอัคคีภัยอำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการปฏิบัติงาน พบว่า การปฏิบัติงาน

ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านอื่น ๆ ตามความจำเป็นและด้านการปฏิบัติภารกิจผู้กู้ภัย ผลการทดสอบสมมติฐานผลการเปรียบเทียบ พบว่า สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนอำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและระงับอัคคีภัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและระงับอัคคีภัย อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง คือ อุปกรณ์ใช้งานและเครื่องอำนวยความสะดวกชำรุด ขาดแคลน เช่น วิทยุสื่อสาร รถกู้ภัย รองลงมาคือ ไม่มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและไม่ค่อยให้ความสำคัญกับบทบาทของสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน

สมศักดิ์ กั้นสาคร (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก อปพร. ในเขตพื้นที่อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก อปพร. ในเขตพื้นที่อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปฏิบัติงานกู้ชีพกู้ภัย และด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ 2. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิก อปพร. ในเขตพื้นที่อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ดังนี้ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีแนวทางเพิ่ม คือ ควรมีการแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทนของ อปพร. ให้สามารถใช้ อปพร. ได้ตลอดเวลาไม่ควรกำหนดเฉพาะเวลาเกิดเหตุเท่านั้น เพื่อให้สมาชิก อปพร. สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันที ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีแนวทางการเพิ่ม คือ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนดูแลทรัพย์สินของตนไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสย รวมถึงการประสานงานในการออกปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการกู้ชีพ มีแนวทางการเพิ่ม คือ ควรมีแผนการซ้อมกู้ชีพกู้ภัยร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ให้มากขึ้น และเน้นการทำงานเป็นทีม ด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย มีแนวทางการเพิ่ม คือ ควรมีการติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับบุคคลในพื้นที่ที่มีความรู้ ความชำนาญในการออกสำรวจ

ช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ และด้านภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย มีแนวทางการเพิ่ม คือ การแจ้งเตือน (มิสเตอร์เตือนภัย) เกี่ยวกับการเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ควรเพิ่มความถี่ และช่องทางที่หลากหลายในการแจ้งเตือนภัยให้มากขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

Ford, Carey Lee (2000, Abstract อ้างถึงใน เขาวงกต พูลพิพัฒน์, 2550, หน้า 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน : การวิเคราะห์สถานการณ์ภายในเขตพื้นที่ที่ได้รับมอบอำนาจจาก Detroit (มิชิแกน) ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ เชื้อชาติ และระดับของความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย มีผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

Xu, Qingwen (2002, Abstract อ้างถึงใน เขาวงกต พูลพิพัฒน์, 2550, หน้า 68) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้อยู่ในชุมชนและองค์กรในชุมชน ประเทศจีน : กรณีศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบและผลลัพธ์จากการจัดบริการชุมชนในเขตของประเทศจีน โดยทำการสำรวจในขณะที่มีการจัดการสวัสดิการของชุมชน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดบริการชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้อยู่อาศัยในชุมชนของปักกิ่ง ผลการวิจัยพบว่า การจัดบริการชุมชนมีผลในการเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้รวบรวมและนำเสนอมาพบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) มีบทบาทที่เกี่ยวเนื่องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งโดยการรักษาและปฏิบัติตามวินัยตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนพุทธศักราช 2547 ระเบียบศูนย์อปพร. กลางว่าด้วยคณะกรรมการประสานงานศูนย์อปพร. พุทธศักราช 2549 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องบทบาทหลักของอาสาสมัครป้องกันภัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มานั้นจะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น